

Samhällets funktionalitet under höjd beredskap och krig 2025–26

Ett av det civila försvarets delmål är att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Detta är ett mycket brett forskningsområde där några avgränsade nedslag har gjorts under 2025 i form av förstudier. Under 2026 initieras forskning med fokus på att utveckla övergripande skyddsstrategier för samhällets funktionalitet. Denna forskning spänner över hela FOI:s kompetensbredd.

UNDER 2025 HAR förstudier bedrivits inom tre områden: CBRN-området, skydd mot vapenverkan respektive skydd av samhällsviktig data.

CBRN

Inom CBRN-området genomfördes en behovsanalys med syfte att identifiera forskningsbehov för att kunna stärka det civila försvaret på både kort och lång sikt. Behovsanalysen genomfördes via dialoger och workshop med civila myndigheter som FOI redan har etablerade samarbeten med. Inom följande områden ansåg myndigheterna att de var i störst behov av forsknings- och utvecklingsstöd:

- Beslutsstöd (kort och lång sikt)
- Utbildningar och övningar (kort och lång sikt)
- Utveckling av metodik för mätförmåga och analys inom CBRN (lång sikt)
- Hantering av risk (lång sikt).

SKYDD MOT VAPENVERKAN

Förstudien med fokus på skydd mot vapenverkan syftade till att kartlägga vilka kompetenser på FOI:s avdelning VSS (Vapen, skydd och säkerhet) som kan vara till stöd för aktörer inom det civila försvaret, samt vilka forsknings- och utvecklingsbehov som föreligger för att kunna ge adekvat och efterfrågat stöd. De områden som identifierades handlar övergripande om:

- Framtagande och stöd kring en harmoniserad och förenklad hotbild
- Värderingsverktyg för att bedöma konsekvenser, skador, skydd och effekter från konventionella vapen i civila miljöer
- Energiinfrastrukturfrågor som handlar om reservkraft samt risker med olika energikällor
- Skadeverkan på kritiska försörjningsvägar och upprätthållande av transportvägar.

SKYDD AV SAMHÄLLSVIKTIG DATA

Förstudien med fokus på skydd av samhällsviktig data hade som utgångspunkt att det, för att det ska vara möjligt att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner samt att leda och samordna insatser under kris och krig, behövs tillgång till data om exempelvis personer, fastigheter och företag. I studien genomfördes bland annat en kartläggning av andra länders utvecklingsarbete gällande skydd av samhällsviktig datainfrastruktur. Särskilt fokus lades på Norge där en särskild utredning har analyserat behovet av en nationell molntjänst. I förstudien har dessutom en övningsmodell föreslagits samt scenarier tagits fram för att stödja utvecklingsarbete inom beredskapssektorn ”Försörjning av grunddata”, där Skatteverket är sektorsansvarig myndighet.

SKYDDSSTRATEGIER FÖR SAMHÄLLET FUNKTIONALITET

Under 2026 studeras strategier för att skydda viktiga samhällsfunktioner från väpnat angrepp och antagonistiska hot. Syftet är att skapa en analysmodell för att värdera sådana skyddsstrategier, samt avvägningar som behöver göras i tillämpningen av dem. Modellen kan exempelvis innefatta förståelse för hotbilden, både rent fysiskt i form av vilken verkan olika vapen och medel kan ha och antagonisters mål och förmågor. Utgående från de egna systemens och samhällsfunktionernas styrkor, begränsningar och sårbarheter ges därefter utrymme till att utforska vilka skyddsstrategier (eller kombinationer av strategier) som kan vara tillämpbara. Resultatet i projektet kommer att baseras dels på en litteraturstudie av tidigare forskning kring skydd och skyddsstrategier (med tyngdpunkt på tidigare svensk forskning vid FOI och FOA), dels en workshopserie där expertis och perspektiv från alla FOI:s forskningsavdelningar sammanförs.

